

Міністерство освіти і науки України Вінницький
національний аграрний університет

Всеукраїнська науково-практична конференція

МЕНЕДЖМЕНТ XXI сторіччя

28-29 травня 2015 р.

м. Вінниця

УДК 332:338.432

ББК 65.9(4УКР) 32 + 65.049(4УКР) Е-45

Менеджмент ХХІ сторіччя / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції/ Редколегія: Калетнік Г.М., Мазур А.Г. та інші. - Вінниця: ПП «ГД «Едельвейс і К». - 2015. - 92 с.

Друкується за рекомендацією Вченої ради факультету менеджменту та пр
Вінницького національного аграрного університету. Протокол №10 від 2 травня
2015 року.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Калетнік Григорій Миколайович, президент університету, д.е.н., професор,
академік НААН України, голова організаційного комітету;

, Мазур Анатолій Григорович, завідувач кафедри аграрного менеджменту,
д.е.н., професор, заступник голови організаційного комітету;

Яремчук Олександр Степанович, перший проректор, д.с.-г.н., доцент;

Янчук Галина Василівна, проректор з науково-педагогічної і фінансово-
економічної роботи, к.е.н., доцент;

Мазур Віктор Анатолійович, проректор з науково-педагогічної та навчальної
роботи, к.с.-г.н., доцент;

Мельничук Ольга Федорівна, декан факультету менеджменту та права,
к.ю.н., доцент; *

Дармограй Ольга Вікторівна, директор навчально-наукового центру
університету

Омельчук Василь Андрійович, завідувач кафедри правознавства, д.ю.н.,
професор;

Ціхановська Вікторія Михайлівна, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД,
готельно-ресторанної справи та туризму, к.е.н., доцент;

Левчук Костянтин Іванович, завідувач кафедри історії України та філософії,
д.і.н., професор;

Шаманська Олена Ігорівна, завідувач кафедри дорадництва та інформаційних
технологій в менеджменті, к.е.н., доцент;

Логоша Роман Васильович, доцент кафедри аграрного менеджменту, к.е.н.,
доцент.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР АПК

Колесник Т.В., Пронько Л.М. 5

ВИДИ І ФОРМИ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Мазур К.В. 10

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВИХ

СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Підгурський О.І. 14

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР

ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Пчелянська Г.О., Логоша Р.В. 17

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УОТАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ

ПІДПРИЄМСТВА

Манданик І.С. 21

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МОЛОКА ТА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Недбалюк О.О. 25

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ

ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Волонтир Л.О., Бурденюк І.І. 28

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГУ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Мамалига С.В. 31

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

АПК В КОНТЕКСТІ СИСТЕМНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ

ЗМІН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Редько М.С. 36

АГРОМАРКЕТИНГ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Левченко О.О. 39

ПРОБЛЕМАТИКА ХОЛДІНГІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ

ВИРОБНИЦТВІ

Янчук О.В. 42

УЧАСТЬ АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ УКРАЇНИ У ВІДРОДЖЕННІ

ФЕРМЕРСЬКОГО РУХУ (перша пол. 90-х рр. ХХ ст.)

Левчук К.І. 44

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ОХОРОНИ

НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Тодосійчук В.І. 48

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА Шафієва Л.Г.	54
РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ - ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕПРОЕКТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ Табенська О.І.	58
ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ВПЛИВУ НА ЗРОСТАННЯ ОБСЯГУ ВАЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА Палюх О.М.	52
КРЕАТИВІСТЬ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ МЕНЕДЖЕРА Клибанівська Т.М.	66
СТАНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В КІНЦІ ХХ - НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ. Муханов В.М.	70
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОВОЧІВНИЦТВА Ільченко І.І.	74
ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ Курдиш	Р.Ф. 7
9 ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ СТРАТЕГІЇ Бондаренко В.М., Столярчук О.В.	«3

УДК 316.3:329"19"(477)

УЧАСТЬ АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ УКРАЇНИ У ВІДРОДЖЕННІ ФЕРМЕРСЬКОГО РУХУ (перша пол. 90-х рр. ХХ ст.)

Левчук К.І., д.і.н., професор, Вінницький національний аграрний університет

Аналізується участь громадських об'єднань, зокрема, Асоціації фермерів України в реформуванні аграрного сектору. Розглянуто головні проблеми, які заважали розгортанню фермерського руху України.

18 лютого 1990 року Верховна Рада Української РСР ухвалила Постанов „Про земельну реформу“, згідно з якою з 15 березня 1991 року всі землі Української РСР було оголошено об'єктом земельної реформи. Місцевим радним депутатам, Раді Міністрів УРСР було доручено здійснити реєстр: громадян, які бажають організувати селянське (фермерське) господарство, підставі матеріалів інвентаризації, частина земель, що використовувалася не за призначенням, передавалася до складу земель запасу для наступного надання у першочерговому порядку громадянам для організації фермерських господарств.[1, с. 100] Отже, реформування аграрного сектору розпочалося земельною реформою, що сприяло утвердженню плюралізму власності та господарювання, відродження хлібороба як господаря з правом розпоряджатися землею, своїм майном, виробленою продукцією.

Участь громадських об'єднань у вдосконаленні законодавчих і нормативних актів з проблем розвитку агропромислового комплексу, їх безпосередня діяльність у реформуванні форм власності та господарювання у аграрному секторі АПК у першій половині 90-х років ХХ ст. аналізується Н. Гончарук, С. Коломійцем, Л. Куценком, В. Моргуном.[2], [3], О. Кропивко [4].

Розвиток нових форм господарювання в Україні відбувався із значними труднощами. Чинниками, що стримували розвиток фермерських господарств в Україні, були: невеликі за площею земельні ділянки, що виділялися у власність фермерам; відсутність необхідного реманенту, обладнання, посівних матеріалів; нерозвинений ринок сільськогосподарської техніки та продуктів; відсутність дієвої державної допомоги; невиконання у повному обсязі ухвалених на підтримку фермерства законодавчих актів, невирішеність питання з підготовки та перепідготовки майбутніх фермерів.

Так, станом на 1 липня 1992 року фермери володіли лише 0,3 відсотка сільськогосподарських угідь. За кожним господарством у середньому було закріплено по 20 гектарів угідь, з яких 17 га - рілля. 44 відсотки взагалі не мали сільськогосподарських угідь. На фермерське господарство припадало по дві голови худоби, по троє свиней, дві вівці, 20 голів птиці. Дуже низькими залишалися показники, що характеризували наявність сільськогосподарської техніки у приватних господарів. У середньому лише один трактор на два господарства, один вантажний автомобіль на трьох господарів, зернозбиральний комбайн - на 20 фермерів.[5]

Важливу роль у становленні фермерського руху відіграла Асоціація фермерів України (АФУ), створена у лютому 1991 року. Спонукало утворенню об'єднання громадян невдоволення активістів фермерського руху відсутністю дієвих дій місцевих рад з реєстрації охочих створити фермерське господарство. Головною метою об'єднання проголошувалася допомога встановленню приватного сімейного сектора

сільськогосподарського виробництва. АФУ відкрито виступила на підтримку курсу на прискорення процесів приватизації агропромислового комплексу, зняття будь-яких законодавчих обмежень щодо розмірів земельних ділянок фермерських господарств.

Представники АФУ брали активну участь у розробці „фермерського” законодавства, вимагали прискорення реформ у аграрному секторі. Так, у 1991 році,

Краснолиманська асоціація фермерських господарств запропонувала звільнити фермерів на 5 років від плати за банківський кредит, а повернення кредиту перенести на три роки. [6, арк. 125-126] Сумська обласна організація АФУ була занепокоєна встановленням для фермерів податку на додану вартість; виділенням для бажаючих створити фермерське господарство мізерних наділів, які не можуть бути прибутковими; відсутністю в продажу сільгосптехніки, необхідної фермерам; спробами деяких голів колгоспів виселяти фермерські сім’ї із будинків, що належали колгоспам.[6, арк. 128] Вінницька обласна організація АФУ пропонувала ввести у районні земельні комісії представників АФУ з правом вирішального голосу; не обмежувати розміри фермерського господарства, якщо вони науково обґрунтовані та відповідають певній спеціалізації (вирощування зернових, технічних культур, садівництво, тваринництво); гарантувати виділення до 70 відсотків земель запасу для фермерів; навчати дітей фермерів за рахунок держави.[6, арк. 162-163]

Місцеві об’єднання АФУ, співпрацюючи з державними структурами, сприяли розбудові фермерського руху в регіонах. Так, протягом 1992 року рада Асоціації фермерів Херсонської області разом з представниками державного Фонду підтримки селянських (фермерських господарств) сприяли направленню державних коштів на оплату проектів землеустрою фермерських наділів, видавали фермерам гарантії під кредити. Було започатковано створення виробничої фермерської інфраструктури, що включала низку переробних малих підприємств, цехів, дільниць та формування торговельної мережі.[7] У Полтавській області Асоціація фермерів виборювала право фермерів на отримання частки земель запасу. Наприкінці 1992 року з 150 тис. га земель запасу тільки 6 тис. га перейшло у власність фермерів. Більшість земель перерозподілялося під особисте підсобне господарювання за ініціативи ради колективних сільськогосподарських підприємств (колишньої ради колгоспів) Полтавської області. Селянам, що прагнули стати господарями на своїй землі виділялися гірші землі, що непридатні для господарювання без спеціальних агротехнічних та рекультивацийних заходів. Для впровадження передових технологій виробництва рослинницької та тваринницької продукції Асоціації фермерів Полтавської області разом із Селянською спілкою було організоване індивідуальне навчання фермерів. [8]

Для успішного господарювання фермерам необхідна кваліфікована порада спеціалістів сільського господарства, впровадження у виробництво передових технологій, рекомендацій провідних науковців. Для надання консультативної допомоги фермерам АФУ здобула значну міжнародну

підтримку, зокрема, громадської спільноти Американського бізнесу, Канадського бюро технічної допомоги, німецького, нідерландського та інших урядів країн

європейського співтовариства через програми „ТАСІС” [9]. АФУ стало ініціатором проведення конференцій, семінарів, „круглих столів”, присвячених аграрній реформі, вдосконаленню земельних відносин, вирішенню питання підготовки фермерів, поліпшенню економічних відносин фермера з державою. Так, у Києві 22-23 жовтня 1992 року в Інституті аграрної економіки ім. О. Г. Шліхтера відбулася науково-практична конференція, присвячена розвитку фермерства в Україні. У роботі конференції взяли участь вчені з інституту економіки АН УРСР, інституту механізації та електрифікації сільського господарства, інституту зрошувального землеробства, інституту кормів, інституту тваринництва степових районів, низки аграрних університетів. Конференція схвалила розроблені вченими рекомендації по організації селянських (фермерських) господарств в Україні”, „Норми витрат на вирощування сільськогосподарських культур у фермерських господарствах” та „Методику обчислення оптимальних розмірів селянських (фермерських) господарств” [10].

На шпальтах газети „Наш час”, часопису „Сільські обрії”, видавництво яких започаткувала АФУ, розміщувалися матеріали з’їзду Асоціації, звернення до Верховної Ради, уряду України, друкувалися інформація про розвиток регіональних асоціацій, рекомендації науково-практичних конференцій, що сприяло популяризації нових форм та методів господарювання на селі.

Незважаючи на несприятливі обставини, що супроводжували процес відродження господаря на селі, фермерські господарства досягли певних результатів за перші роки незалежності. Якщо, станом на 1 листопада 1991 року в Україні було зареєстровано 1700 фермерських господарств на 27 тис. га землі, [11, арк.74] то на початку 1997 року діяло понад 35 тис. фермерів, які обробляли 835 тис. га землі,[12] що складало 2 відсотки сільськогосподарських угідь, або 15 відсотків земель запасу. При цьому в 1996 році фермери зібрали 1,6 відсотка зернових, 2 відсотки цукрових буряків, 3 відсотки соняшнику.[13]

Список використаних джерел:

1. Постанова Верховної Ради Української РСР Діро земельну реформу” від 18 грудня 1990 року // Відомості Верховної Ради Української РСР.- 1991. -№10.
2. Громадські об’єднання: їх роль у суспільно-політичному і соціально-економічному житті країни / [Джос Ф. Х., Гончарук Н. Б., Каденюк О. С. та ін.] - К.:„ВПІЛ”, 1997.-194 с.
3. Україна на зламі історичних епох: формування нових виробничих

відносин в аграрному секторі економіки сучасної України (1991-2000 рр.) і [Беренштейн Л. Ю., Панченко П. П., Левчук К. І. та ін.] - К.: Центр ІТ Київ, 2000. - 396 с.

4. Кропивко О. М. Громадські об'єднання України в умовах реформування* аграрного сектора АПК (1991-1996 роки) : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 „історія України" / О. М. Кропивко. — К., 1997. - 24 с.

5. Шевчук О. Наш фермер // Наш час. - 1992. - 21 липня.

6. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України - далі ЦДАВО України. - Ф.1. - Оп. 22. - Спр. 1884.

7. Барулін Ф. Держава дала жменьку грошей // Наш час. - 1992. - 2 серпня.

8. Лихо С. Організована боротьба проти фермерства? // Наш час. - 1992. • 27 листопада.

9. Ми з тими, хто хоче Україні добра: звітна доповідь президента АФУ М. Шкарбана на VI з'їзді фермерів України // Наш час. -1996. - 9 лютого.

10. Конференція вирішила // Наш час. - 1992. - 30 жовтня.

11. ЦДАВО України. - Ф.1. - Оп. 22. - Спр. 1873.-Т.1.

12. Селянські (фермерські) господарства в Україні // Наш час. - 1997. - 24 січня.

13. Поза увагою держави: доповідь президента Асоціації фермерів України М. Шкарбана на VII з'їзді асоціації// Наш час. - 1997. — 7 лютого.